

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

سامانه ویراستاری STES

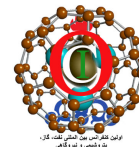
فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

کارگاه آنلاین
بررسی مقابله ای متون (مقدماتی)

کارگاه آنلاین
پروپوزال نویسی و پایان نامه نویسی

کارگاه آنلاین آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترند های جستجو

بسمه تعالی

چشم انداز صنعت نفت و گاز ایران در افق 1404، بایدها و نبایدها

علیرضا شهبازی، کارشناس ارشد مهندسی حفاری شرکت ملی حفاری ایران، arshahbazi@nidc.ir

چکیده:

در حالی با نامگذاری سال 1390 به عنوان سال «جهاد اقتصادی» از سوی مقام معظم رهبری- در واقع این سال شروع جهاد اقتصادی بود- و ادامه این روند در نامگذاری سال 1391 بنام «تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی» روح تازه‌ای در کالبد اقتصاد کشور دمیده شد که باید قبل از هر چیز زیرساخت‌های اجرای هر چه بهتر این جهش اقتصادی به پیش رود. با توجه به اینکه مقوله «انرژی» در هر کشور از زیرساخت‌های اساسی برنامه‌های زیربنایی اقتصاد به‌شمار می‌رود و با توجه به عادت نادرست مردم کشور در مصرف انرژی، شاید بتوان گفت «مدیریت انرژی» در کشور، مهم‌ترین فعالیت در سال جهاد اقتصادی نامیده می‌شود. اهمیت این مدیریت انرژی و فعالیت‌های تولیدی خصوصا در صنعت نفت زمانی بارزتر می‌گردد که در اقدامی بی سابقه مقام معظم رهبری در ابتدا و انتهای سال 1390 از مجموعه توانمندیهای وزارت نفت بازدید به عمل می‌آوردند. از طرفی یکی از اصول رسیدن به اقتصادی پایدار، جهادی عظیم در بخش‌های مدیریتی همچون اقتصادی، تجاری، علمی و بویژه انرژی و الگوی مصرف می‌باشد. در این مقاله سعی شده است با اشاره به چشم انداز صنعت نفت و گاز ایران در افق 1404 و همچنین اهم وظایف وزارت نفت برای اعمال اصل مالکیت و حاکمیت ملی بر ذخایر، برخی از چالش‌های پیش رو جهت رسیدن به چشم انداز صنعت نفت و گاز ایران در افق 1404 را ذکر کرده و به نکات ضعف و قدرت و به عبارتی بایدها و نبایدهای نظام مدیریتی کشور در این چشم انداز اشاره گردد.

واژه های کلیدی: انرژی، نفت و گاز، چشم انداز

مقدمه:

باتوجه به سیاستها و راهبردهای کلی کشور، گسترش حامل های انرژی و توسعه زیرساخت های انرژی های نو در چشم انداز ایران 1404 کشور سهم بسزایی خواهد داشت و این امر متعالی نخواهد بود مگر با اجرای صحیح و متداوم گفته های مقام معظم رهبری یعنی اصلاح الگوی مصرف (مدیریت انرژی) در بخش های کلان کشور. هرچند جهت دهی کلی کشور برای امسال و سال گذشته از سوی رهبری بمنظور ایجاد جهش اقتصادی بوده است، ولی یکی از اصول رسیدن به اقتصادی پایدار، جهادی عظیم در بخش های مدیریتی همچون اقتصادی، تجاری، علمی و بویژه انرژی و الگوی مصرف می باشد.

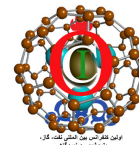
-اهم وظایف وزارت نفت برای اعمال اصل مالکیت و حاکمیت ملی بر ذخایر(1)

وزارت نفت به موجب مفاد ماده 3 قانون تاسیس وزارت نفت، مصوب مهرماه 1358، وظیفه اعمال اصل مالکیت و حاکمیت ملی ایران بر ذخایر و منابع نفت و گاز کشور و تاسیسات نفت، گاز و پتروشیمی و صنایع وابسته به آن در بهره برداری و بازاریابی را بر عهده دارد که مهمترین وظایف وزارت نفت در راستای انجام این مأموریت به شرح زیر است:

- 1- صیانت از ذخایر و بهره برداری صحیح و مناسب از منابع نفت و گاز و نگهداری و حفظ تاسیسات آن.
- 2- کوشش در توسعه دانش فنی مربوط در جهت خودکفایی هرچه بیشتر و بی نیازی از خارج.

اولین کنفرانس بین المللی نفت، گاز، پتروشیمی و نیروگاهی

مرکز همایش های بین المللی هتل المپیک تهران

نفت و گاز، در زمره سه مولفه اصلی قدرت کشور در مناسبات و معادلات بین المللی محسوب می گردد. (عوامل دیگر قدرت ملی ایران، مذهب و جغرافیای راهبردی کشور است). با توجه به وابستگی حیاتی عموم کشورهای دنیا و به ویژه کشورهای صنعتی و قدرتمند، به منابع انرژی، همه دولت ها رفتاری توأم با احتیاط و مراعات با ممالک نفت خیز دارند و همین امر وزن خاصی در مذاکرات و چانه زنی های سیاسی به آن ها می بخشد.

از طرف دیگر نفت عاملی مهم در همبستگی و یکپارچگی ملی ایران محسوب می شود. چراکه تمام منافع حاصل از فروش نفت در اختیار دولت قرار می گیرد و همین مساله به تقویت جایگاه و پایگاه دولت مرکزی در ایران منجر گشته است

3- نظارت بر امور مربوط به صادرات نفت و فرآورده های نفتی، گاز و محصولات پتروشیمی و تصویب نهایی قراردادهای مربوط به امور مذکور و سایر قراردادها.

4- برنامه ریزی و اجرای طرح های بزرگ سرمایه ای و تعیین نحوه تامین منابع مالی لازم برای آنها.

5- تهیه و تدوین سازمان ستادی وزارت نفت و ساختار کلی شرکت های تابعه، نظارت بر سازماندهی شرکت های مذکور و حصول اطمینان از رعایت اصول مصوب و تبعیث از هدف ها و خط مشی های کلی.

6- نمایندگی ایران در مجامع نفتی و بین المللی.

برخی از سیاست های وزارت نفت در جهت تحقق اهداف سند چشم انداز (5)

1- شناسایی کل منابع هیدروکربوری در پهنه سرزمین با اولویت مخازن مشترک.

2- افزایش ظرفیت تولید نفت و گاز با هدف افزایش سهم ایران در بازار جهانی نفت و ارتقای جایگاه آن در اوپک.

3- حداکثر بهره وری از مخازن از طریق افزایش ضریب بازیافت مخازن و استفاده از فناوری های نوین.

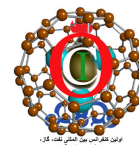
در حالی که شاخص های بهره برداری از انرژی باد در ایران، نظیر «ضریب ظرفیت» رقم مطلوبی است (به طور متوسط بیش از 21٪ در کل کشور که از آلمان که رتبه اول بهره برداری از انرژی باد می باشد حدود 4٪ بیشتر است)، ضعف قوانین حمایتی نظیر کم بودن تعرفه خرید تضمینی باد تمایل به سرمایه گذاری در این حوزه را از بین برده است. این در حالیست که کشورهای نظیر آلمان و هند که پتانسل بهره برداری از باد در آن ها به مراتب کم تر از ایران است، به ترتیب بیش از 22000 و 8000 مگاوات نیروگاه بادی را نصب کرده اند. (5)

از طرفی دیگر پتانسیل جهانی استفاده از منابع ژئوترمال در جهان حدود 65 تا 135 گیگاوات برآورد می شود. یک منبع زمین گرمایی می تواند تکیه گاهی مطمئن در فصول سرد سال برای تأمین انرژی باشد. از سوی دیگر عملکرد منابع زمین گرمایی کاملاً مستقل از سایر منابع است (برخلاف انرژی برق که در کشور ما بسیار وابسته به انرژی گاز است) و در فصول سرد سال جهت تامین انرژی، می توان به خوبی بر آن تکیه کرد. از این رو لزوم توجه جدی به این منابع کاملاً محسوس به نظر می رسد. ضمن اینکه یکی از مزایای مهم منابع زمین گرمایی، عمر بالای آن هاست و تاکنون هیچ کدام از مناطقی که در دنیا مورد استفاده انرژی ژئوترمال بوده اند (با عمری بالای 90 سال) از بین نرفته اند و از این رو می توان یک منبع مطمئن و دائمی انرژی در آن منطقه داشت.

در ایران برطبق اطلس انرژی زمین گرمایی که توسط سازمان انرژی های نو با همکاری مشاوران آلمانی تهیه شده است، حدود 10 ناحیه مستعد بهره برداری از انرژی زمین گرمایی مشخص شده است. اصلی ترین منبع انرژی زمین گرمایی در منطقه

اولین کنفرانس بین المللی نفت، گاز، پتروشیمی و نیروگاهی

مرکز همایش های بین المللی هتل المپیک تهران

مشکین شهر استان اردبیل قرار دارد. بر طبق برنامه ریزی های صورت گرفته، نیروگاه زمین گرمایی مشکین شهر با ظرفیت اسمی 55 مگاوات در سال 1391 تکمیل خواهد شد.

4- ارتقای سطح همکاری با دیگر کشورهای منطقه و اعضای اوپک به منظور ایفای نقش موثر در تامین انرژی، حضور در طرح های سرمایه گذاری، ایجاد ثبات در بازار جهانی نفت و گاز و کسب درآمد عادلانه.

5- تقویت رویکرد برون گرای صنعت نفت و استفاده از توانمندی های داخل کشور در خارج از مرزها.

6- اولویت دادن به تامین گاز مورد نیاز برنامه های تزریق به میادین نفتی جهت افزایش بازیافت از میادین نفتی.

7- تلاش در جهت صدور گاز طبیعی به کشورهای منطقه و جهان.

8- اصلاح ساختار و تقویت نگرش مدیریت بنگاه داری در شرکت های تابعه نفت، همراه با روان سازی مقررات در جهت افزایش بهره وری و روزآمد ساختن شرکت های نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی کشور و ارتقای آنها به سطح شرکت های بین المللی با رعایت سیاست های اصل 44.

9- تبدیل ایران به قطب فناوری های نوین صنعت نفت در منطقه از طریق تعامل سازنده با کشورها و شرکت های موثر در عرصه فناوری نفت و گاز در بازارهای جهانی.

10- تعهد نسبت به توسعه پایدار و رعایت معیارهای زیست محیطی.

برخی از سیاست های کلی اصلاح الگوی مصرف (2)

1- اصلاح فرهنگ مصرف فردی، اجتماعی و سازمانی، ترویج فرهنگ صرفه جویی و قناعت و مقابله با اسراف، تبذیر، تجمل گرایی و مصرف کالای خارجی با استفاده از ظرفیت های فرهنگی، آموزشی و هنری و رسانه ها به ویژه رسانه ملی؛

2- پیشگامی دولت، شرکت های دولتی و نهادهای عمومی در رعایت الگوی مصرف؛

3- صرفه جویی در مصرف انرژی با اعمال مجموعه ای متعادل از اقدام های قیمتی و غیرقیمتی به منظور کاهش مستمر «شاخص شدت انرژی» کشور به حداقل دو سوم میزان کنونی تا پایان برنامه پنجم توسعه و به حداقل یک دوم میزان کنونی تا پایان برنامه ششم توسعه با تأکید بر سیاست های زیر:

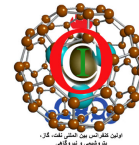
4- اولویت دادن به افزایش بهره وری در تولید، انتقال و مصرف انرژی در ایجاد ظرفیت های جدید تولید انرژی؛

5- انجام مطالعات جامع و یکپارچه سامانه انرژی کشور به منظور بهینه سازی عرضه و مصرف انرژی؛

یارانه های گشاده دستانه دولت در گذشته در بخش انرژی که از طریق فروش نفت تأمین مالی می شد و مصرف مسرفانه سوخت در کشور، اصلی ترین دلیل بحران فزاینده انرژی و محیط زیست در ایران محسوب می گشت. در کشور 70 میلیونی ایران بیش از کشورهای با جمعیت بالای 300 میلیون نفر گاز یا بنزین مصرف می شود و روند تخریب و تجدید منابع طبیعی در کشور، فرسایش ها، از بین رفتن جنگل ها و مراتع، خشکسالی، کاهش بارندگی و ... کشور را با بحران های جدی مواجه ساخته است. (4)

اولین کنفرانس بین المللی نفت، گاز، پتروشیمی و نیروگاهی

مرکز همایش های بین المللی هتل المپیک تهران

با نگاهی به بخش برق که از مهم ترین سنگ بناهای تولید در هر کشوری است به این نتیجه می‌رسیم که شاخص‌های توسعه در صنعت برق در ایران و جهان و مقایسه آنها در 45 سال اخیر نشان می‌دهد که در طول این مدت ظرفیت نیروگاهی ایران 8 برابر، تولید سرانه 4.6 برابر و متوسط مصرف خانگی 2 برابر شده است که در این باره از میانگین جهانی بالاتر قرار داریم. بنابراین رشد مصرف انرژی و شدت مصرف انرژی در ایران در مقایسه با جهان جای تاسف شدید دارد که البته در این میان تمرکز مصرف انرژی نیز مربوط به بخش‌های خانگی و تجاری بوده و این در حالی است که بیشترین حجم مصرف انرژی در کشورهای توسعه یافته و کشوری مانند چین در بخش‌های تولیدی است. از سوی دیگر، انرژی مصرفی ایران در بخش تولید نیز بهره‌وری لازم را ندارد، به طوری که شاهد آن هستیم که در ایران میزان انرژی مصرف شده برای تولید یک کالا گاه تا 6 برابر میانگین جهانی است که این موضوع عامل اصلی غیرقابل رقابت بودن کالاهای ایرانی با کالاهای مشابه تولید شده در دیگر کشورهاست. شاید بتوان اینگونه ارزیابی کرد که یکی از مهم ترین عوامل در بالا بودن مصرف انرژی در ایران، پایین بودن قیمت است. (9)

6- ارتقای بهره وری در چارچوب سیاست های زیر:

- تحول رویکرد تحقق درآمد ملی به سمت اتکای هر چه بیشتر به منافع حاصل از کسب و کار جامعه؛

- افزایش بهره وری با تأکید بر استقرار نظام تسهیم منافع حاصل از بهره وری از طریق:

- حداکثر سازی ارزش افزوده و منافع ناشی از سرمایه های انسانی، اجتماعی و مادی با تأکید بر اقتصاد دانش پایه؛

از طرف دیگر سیاست های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری در بخش نفت و گاز به عنوان راهگشای صنعت نفت و گاز ایران به شرح زیر در سرلوحه برنامه های بلندمدت وزارت نفت قرار دارد (3)

اتخاذ تدابیر و راهکارهای مناسب برای گسترش اکتشاف نفت و گاز و شناخت کامل منابع کشور. افزایش ظرفیت تولید صیانت شده نفت، متناسب با ذخایر موجود و برخورداری کشور از افزایش قدرت اقتصادی، امنیتی و سیاسی.

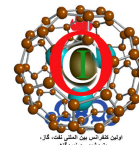
افزایش ظرفیت تولید گاز متناسب با حجم ذخایر کشور به منظور تامین مصرف داخلی و حداکثر جایگزینی با فرآورده های نفتی.

گسترش تحقیقات بنیادی و توسعه ای و تربیت نیروی انسانی متخصص و تلاش برای ایجاد مرکز جذب و صدور دانش و خدمات فنی و مهندسی انرژی در سطح بین المللی و ارتقای فناوری در زمینه های منابع و صنایع نفت، گاز و پتروشیمی. تلاش لازم و ایجاد سازماندهی قانونمند برای جذب منابع مالی مورد نیاز داخلی و خارجی در امر نفت و گاز در بخش های مجاز قانونی.

بهره برداری از موقعیت منطقه ای و جغرافیایی کشور برای خرید و فروش، فرآوری و پالایش و معاوضه و انتقال نفت و گاز منطقه به بازارهای داخلی و جهانی.

بهینه سازی مصرف و کاهش شدت انرژی.

جایگزینی صادرات فرآورده های نفت، گاز و پتروشیمی به جای صدور نفت خام و گاز طبیعی. بزرگترین تاثیر منفی نفت در اقتصاد ایران، پوشش ضعفها و ناکارآمدی های اقتصادی ایران است. ایران اگرچه از نظر بنیادهای تولید و فناوری و محیط کسب و کار جزء کشورهای غنی و پیشرفته نیست، اما ثروت کلان نفت که بدون زحمت و محنت در اختیار جامعه قرار گرفته است، کشور را در ردیف جوامع در حال توسعه و با درآمد سرانه نسبتاً بالا قرار داده است.

نفت واقعیات اقتصاد ضعیف و بیمار کشور را از نظرها مخفی نگاه داشته، چراکه تعهدات مالی ما به راحتی با فروش نفت تامین شده است و هیچگاه احساس نیاز و کمبود نکرده ایم تا مغزها و دست-هایمان را به تلاش و تکاپو در عرصه اقتصاد وادار سازیم. اگرچه ایران از لحاظ سرانه تولید کشوری غنی نیست ولی مصرف کننده ای بزرگ (به ویژه برای کالاهای لوکس) محسوب می شود. (7)

البته ذکر این مساله ضروری است که در ایران، حجم سایر منابع درآمدی دولت نظیر مالیات و میزان آنچه صادرات غیر نفتی نیز خوانده می شود نظیر فولاد و ... نیز به طریق غیرمستقیم وابسته به نفت است به طوری که نوسانات جهانی قیمت نفت به خوبی آثار خود را در سایر بخش های درآمد ملی کشور نشان می دهد.

چشم انداز صنعت نفت و گاز ایران در افق 1404 (4)

- کاهش شدت انرژی کشور به کمتر از 0/3 (معادل تن نفت خام به ازای هزار دلار تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت سال 2000)

- حفظ جایگاه ظرفیت دومین تولیدکننده نفت خام در اوپک که مستلزم حفظ فاصله مناسب از نظر ایجاد ظرفیت تولید با سایر رقبای این جایگاه است.

- دستیابی به جایگاه دوم جهانی در ظرفیت تولید گاز طبیعی با توجه به ضرورت استفاده از مخازن مشترک.

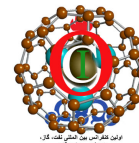
در حالی که به منظور جلوگیری از افت فشار در لوله های گاز و تضمین روند تأمین مستمر جریان گاز به ویژه در زمان اوج مصرف در ماه های سرد سال و همچنین افزایش ضریب بار و امنیت تأمین گاز، ذخیره سازی گاز امری حیاتی است. به عنوان مثال کشور آمریکا که از نظر مصرف گاز در رتبه اول جهانی قرار دارد، معادل 64 روز و روسیه که در رتبه دوم است معادل 70 روز گاز مصرفی خود را ذخیره می نمایند. اما در ایران، که با مصرف سالانه بیش از 105 میلیارد مترمکعب گاز در رتبه سوم جهانی قرار دارد، هنوز هیچ طرح ذخیره سازی به بهره برداری نرسیده است و این امر سبب شده به خصوص در زمستان، امنیت تأمین گاز (که 54٪ انرژی کشور به آن وابسته است) در سطح پایینی قرار گیرد. این در حالی است که مخازن یورتشای ورامین، سراجیه قم و طاقدیس تلخه که به منظور ذخیره سازی گاز در نظر گرفته شده اند، بر اثر ناهماهنگی های درون سازمانی وزارت نفت هنوز پیشرفت چندانی نداشته اند.

از طرفی تعویق های مکرر در بهره برداری از پارس جنوبی در حالی که حدود 35٪ نیاز گاز کشور را تأمین مینماید میدان مذکور میان ایران و قطر مشترک بوده و قطر طرح های بهره برداری از این میدان را 10 سال زودتر از ایران آغاز کرده است و اکنون نیز شتاب بیشتری نسبت به ایران در بهره برداری از این میدان دارد. ساختار ساده تصویب و تصمیم گیری بر روی پروژه ها در قطر که بر خلاف نظام پیچیده تصمیم گیری در ایران در جریان است، یکی از علل این مسئله می باشد. از سوی دیگر عدم بهره برداری به موقع برخی طرح های توسعه پارس جنوبی می تواند هزینه های جبران ناپذیری به کشور وارد نماید. یکی از نتایج این تأخیرات، کاهش منافع و بروز زیان های اقتصادی به دلیل از دست دادن حداقل 3 تا 4 سال فرصت استفاده از گاز میدان مشترک پارس جنوبی و از طرفی کاهش روزافزون تولید نفت خام در میدان آغاچاری بوده است. در صورت ادامه روند فوق در سال های آینده، علاوه بر تسخیر بازارهای جهانی توسط قطر، تراز گاز کشور نیز منفی خواهد بود و مشکل کمبود گاز در فصل زمستان هر سال تشدید خواهد شد و تا زمانی که مدیریت واحدی بر روی منابع انرژی برنامه ریزی و تصمیم نگیرد، چنین امری دور از انتظار نخواهد بود.

- دستیابی به جایگاه اول منطقه به لحاظ ظرفیت پالایشی به منظور ایجاد بالاترین ارزش افزوده از منابع هیدروکربوری کشور. توسعه پژوهش ها و مطالعات حقوق نفت و گاز و همچنین ارتقای سطح دانش اقتصاد انرژی در کشور از مهم ترین محورهای سخنان رهبر انقلاب در جمع کارکنان صنعت نفت در عسلویه بود؛ ایشان بر تربیت نیروی انسانی متخصص در حوزه اقتصاد و حقوق نفت و گاز تأکید ویژه ای داشتند و این حساسیت و تدبیر ایشان نشان از وجود کاستی هایی در این حوزه دارد. صنعت نفت یکی از مهم ترین بخش هایی است که به طور مستقیم درگیر امور حقوقی و قراردادی است و به طور قطع بخش

اولین کنفرانس بین المللی نفت، گاز، پتروشیمی و نیروگاهی

مرکز همایش های بین المللی هتل المپیک تهران

چشمگیری از منافع ملی کشورمان در ارتباط با شرکتهای داخلی و خارجی را قراردادهای شفاف و با پشتوانه علمی و کارشناسی محکم تأمین و محقق می کند.

دستیابی به جایگاه اول منطقه از لحاظ ارزش تولید مواد و کالاهای پتروشیمیایی به منظور ایجاد بالاترین ارزش افزوده از منابع هیدروکربوری کشور.

نیل به جایگاه اول فناوری نفت و گاز در منطقه.

اهداف کلی توسعه بخش نفت و گاز در برنامه چهارم توسعه

افزایش سهم و ارتقای جایگاه ایران در بازارهای بین المللی نفت و گاز و دستیابی به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه و کشورهای همجوار. (13)

متأسفانه بررسی سیاست خارجی کشور ما در حوزه انرژی نشان از فقدان یک دیپلماسی جامع و زیر می تواند تأییدی بر این امر باشد:

- طولانی شدن مذاکرات مربوط به احداث خط لوله صلح و نیز مبهم بودن موضوع تناسب میان منافع حاصل از احداث این خط به نسبت قیمت ارائه شده برای آن؛

- ابهام در تعیین بازارهای هدف و حضور ضعیف در بازارهای جذابی چون اروپا؛ (12)
- عدم بهره برداری مناسب از موقعیت جغرافیایی کشور در جهت حداکثر نمودن حجم سوپ نفت و فرآورده های آن از آسیای مرکزی به دریای عمان (که موجب تسط بیش تر ایران بر ناحیه خلیج فارس می شود)؛
- بی توجهی به امکان ترانزیت برق از کشورهای این ناحیه (که به علت مازاد تولید برق در تابستان ناگزیر به باز کردن سدهای خود هستند) به کشورهای حاشیه خلیج فارس (که درست در همین زمان به علت گرمای شدید نیازمند برق برای مصارف سرمایشی و تأمین آب شیرین هستند)

- حضور ضعیف در طرح احداث خط لوله نوباکو (11)

- از دست رفتن فرصت بهره برداری از مناقشات اوکراین و روسیه در جهت صادرات گاز به اروپا با هدف تنوع بخشی به مبادی ورودی گاز

- خدشه دار شدن اعتماد مشتریان جهانی نسبت به ایران با وقوع حوادثی چون قطع گاز صادراتی به ترکیه و یا توقف در روند اجرای عملیات صادرات گاز ذیل قرارداد کرسنت

اهم نقاط ضعف، قوت، تهدید و فرصت پیش روی ایران در بازار جهانی انرژی عبارتند از:

فرصت ها:

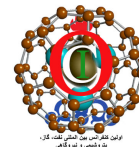
- رشد شدید نیاز جهانی به گاز طبیعی

- نیاز جهان به تنوع بخشی به مبادی وارداتی گاز طبیعی که می تواند سبب توجه سرمایه گذاران خارجی به کشورمان در جهت توسعه میداین گازی شود.

- موقعیت ممتاز جغرافیایی ایران که می تواند بازارهای متعددی را برای ایران رقم بزند، به طوری که می توان از ترانزیت برق و نفت آسیای میانه به کشورهای حاشیه خلیج فارس و نیز آب های آزاد، صادرات زغال سنگ فراوری شده و یا برق حاصل از آن، دسترسی به دریای کاسپین و منبع نفت و گاز آن و امکان سوپ آن ها از طریق آب های آزاد جنوب کشور و تداوم رشد مصرف انرژی در چین و هند با وجود رکود اقتصادی و امکان عرضه انرژی به این کشورها توسط ایران از جمله فرصتهایی است که می توان آن ها را ناشی از موقعیت جغرافیایی ایران دانست.

- موقعیت مناسب کشور در اوپک و حضور مؤثر در تشکیل مجمع کشورهای صادر کننده گاز

- برخورداری از نیروی انسانی کافی و جوان

تهدیدات :

فشارهای سیاسی، تحریم‌ها، حضور امریکا و رژیم صهیونیستی در منطقه (3)
-بحران خیز بودن منطقه خلیج فارس که سبب بی ثباتی قیمت‌های نفت می‌شود که این عامل خود می‌تواند سبب در هم ریختگی برنامه‌ریزی‌ها برای ایران شود چرا که اساس بسیاری از این برنامه‌ریزی‌ها در کشور بر مبنای کسب درآمدهای نفتی در مد نظر است.

-برداشت سریع کشورهای همسایه از منابع نفت و گاز مشترک
-مصرف داخلی فزاینده که تهدید کننده صادرات نفت و گاز است.
-حضور رقیبان قدرتمند در بازارهای مد نظر ایران (مانند حضور روسیه در اروپا و آسیای میانه و تا حدی شرق دور و نیز برنامه‌های قطر برای فروش LNG به شرق دور و فروش گاز به کشورهای حاشیه خلیج فارس)

ضعف‌ها :

-نیاز به فناوری و ضعف تکنولوژیک صنایع انرژی بر بویژه نفت
-ارتباط ضعیف با کشورهای صاحب تکنولوژی
-کمبود منابع مالی جهت اجرای پروژه‌های انرژی در کشور
-دولتی بودن صنایع حوزه انرژی (نفت، گاز و برق)، حضور ضعیف بخش خصوصی
در صورتی که روند کنونی حضور ایران در بازارهای جهانی انرژی تداوم یابد، شاهد از دست رفتن فرصت‌های پیش رو خواهیم بود. از این رو تدوین چنین برنامه‌ای با توجه به نیازهای آینده جهانی انرژی بیش از پیش احساس می‌شود.
تبدیل ثروت های طبیعی (مانند نفت و گاز) به دارایی های مالی و سرمایه های ملی درازمدت.
برخورداری از دانش پیشرفته با اتکا بر استفاده از سرمایه های ملی در تولید نفت و گاز.
درآمدهای حاصل از نفت که فرهنگ ضد بهره‌وری را در غالب نهادها و سازمان‌های کشور اشاعه داده‌اند، جایگزین فرهنگ شرعی و سنتی کار و قناعت در جامعه شده‌اند؛ به طوری که هم‌اکنون بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته، الگوی مصرفی متعادل تری از الگوی مصرفی کشور ما را در دستور کار خود دارند.

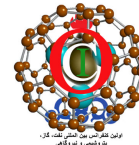
نتایج و بحث:

با توجه به مطالبی که عنوان شد، می‌توان دریافت که کشورمان با وجود برخورداری از موقعیت‌ها و نقاط قوت مناسب در عرصه بهره‌گیری از ابزار انرژی در جهت حضور مؤثر در معادلات بین‌الملل، هنوز به جایگاه شایسته خود در این حوزه دست نیافته است، که این امر نتیجه فقدان یک دیپلماسی انرژی قوی و کارآمد می‌باشد.
از طرفی با نگاهی به آینده انرژی جهان و با تکیه بر پتانسیل‌های کشور در حوزه انرژی می‌توان دریافت که بازارهای مناسبی برای کشور در وضعیت کنونی وجود دارد که در آینده نیز بر حجم و اهمیت این بازارها افزوده خواهد شد. اما با این حال حضور ایران در این بازارها مستلزم یک رقابت تنگاتنگ با کشورهای چو روسیه و قطر است که از منابع مالی و امکانات مناسبی برای این رقابت با ایران برخوردارند. حضور مؤثر در این رقابت مستلزم برخورداری از یک دیپلماسی قوی انرژی است تا بتواند با بهره‌گیری از نقاط قوت و با برطرف کردن نقاط ضعف موجود، از فرصت‌ها استفاده کرده و بر تهدیدات فائق آید.

در ضمن دیپلماسی انرژی ایران، بایستی بتواند با توجه به موقعیت مناسب جغرافیایی ایران و نیاز فزاینده کشورهای جهان به انرژی توجه آن‌ها را به سوی خود جلب نماید. بدین ترتیب که می‌توان از نیاز کشورهای دنیا به تنوع بخشی به مبادی واردات گاز خود استفاده کرده و با بهره‌گیری از بحران‌های موقتی بوجود آمده در روابط انرژی اروپا و روسیه و تدوین قوانین مناسب و ترغیب کننده، آن‌ها را به سرمایه‌گذاری در صنعت نفت و گاز ایران تشویق نمود تا ایران نیز بتواند بخشی از نیاز این کشورها را برآورده سازد. در صورتی که ایران بتواند اروپا و شرق دور را از جهت تأمین پایدار گاز طبیعی خود مطمئن سازد، این

اولین کنفرانس بین المللی نفت، گاز، پتروشیمی و نیروگاهی

مرکز همایش های بین المللی هتل المپیک تهران

سرمایه گذاری می تواند سبب ارتقای امنیت ملی ایران شده و حتی با بهره گیری از این موقعیت، می توان نیازهای تکنولوژیک کشور را برآورده کرد

از سوی دیگر با ورود سرمایه های خارجی به کشور، فضای کسب و کار ارتقای چشمگیری یافته و زمینه حضور بخش خصوصی را بیش از گذشته فراهم می کند که خود موجبات تسهیل در روند خصوصی سازی صنایع انرژی کشور می شود. انتظار می رود مسئولان عرصه سیاست خارجی با همکاری متولیان حوزه انرژی و با نظارت سیاست گذاران کلان کشوری، با بهره گیری از فرصت های موجود حوزه انرژی، هر چه سریع تر با تدوین یک دیپلماسی انرژی متقن، نسبت به ارتقای جایگاه استراتژیک کشور در عرصه بین الملل اقدام نمایند.

از آن چه بیان شد، می توان دریافت که کشور ایران دارای پتانسیل های بالقوه ای در بهره گیری از انواع حامل های انرژی است که لازم است ضمن مطالعات جامع انرژی کشور مزیت نسبی آن ها به صورت منطقه ای با یکدیگر مقایسه شده و بهترین حامل برای هر نقطه از کشور انتخاب شده و سبب مناسبی برای انرژی کشور تنظیم شود. نکته بسیار مهم آن است که در تعیین چنین امری نمی توان تنها پارامترهای اقتصادی را مدنظر داشت، بلکه عواملی نظیر امنیت انرژی، تاثیر استفاده از آن حامل در افزایش صادرات و یا ایجاد ارزش افزوده با کمک نفت و گاز، اثر بر ساختارهای اجتماعی مانند میزان اشتغال زایی را در نظر گرفت.

نتیجه گیری:

باتوجه به سیاست های کلی کشور موانع - راهبردها، گسترش حامل های انرژی و توسعه زیرساخت های انرژی های نو در چشم انداز ایران 1404 کشور سهم بسزایی خواهد داشت و این امر متعالی نخواهد بود مگر با اجرای صحیح و متداوم گفته های مقام معظم رهبری یعنی اصلاح الگوی مصرف (مدیریت انرژی) در بخش های کلان کشور. هرچند امسال از سوی رهبری سال تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی نامگذاری شده ولی یکی از اصول رسیدن اقتصادی پایدار رسیدگی و جهادی عظیم در بخش های مدیریتی همچون اقتصادی، تجاری، علمی و بویژه انرژی و الگوی مصرف می باشد پس بیایید برحسب وظیفه انسانی، دینی، شرعی و پیروی از ولایت و رهبری بر استمرار این موضوع اسرار ورزیم تا ایرانی توسعه یافته و بی نیاز به کشور های غربی داشته باشیم.

مراجع:

- 1- روزنامه رسالت، شماره 7428 به تاریخ 90/9/19، صفحه 17 (علم و فناوری)
- 2- روزنامه ایران، شماره 4431 به تاریخ 88/11/18، صفحه 24 (اقتصادی)
- 3- داریوش آشوری، فرهنگ سیاسی، نشر مروارید، چاپ هشتم، 1364
- 4- عبدالمهدی مستکین، انرژی محور توسعه و همگرایی در خاورمیانه، همشهری دیپلماتیک، 1384
- 5- چشم انداز انرژی جهان در سال 2030، آژانس بین المللی انرژی
- 6- هاشم خوبی و زهرا جعفری، نگاهی به انرژی در ایران، مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل 8809، بهمن ماه 1386
- 7- بهروز بیک علیزاده، امنیت صادرات نفت خام از تنگه هرمز، عامل درونزا یا برونزا، اقتصاد انرژی، شماره 92، خرداد 1386
- 8- ارزیابی وضعیت مدیریت انرژی در کشور و راه های برون رفت از مشکلات، مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی، پاییز 1387
9. Robert L.Larsson, Russian energy policy, security dimension and Russia's energy policy, security defense research agency, March 2006
10. The world factbook, CIA, 2005
11. Country Analysis brief: Japan, EIA, 2006
12. Paul Stevens, The economies of energy, Business & Economics, 2000
13. The summary of the strategy of Russia for the period of up to 2020, Ministry of energy of the Russian federation, 2003

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

سامانه ویراستاری STES

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

توجه: بررسی

بررسی مقاله ای متون (مقدماتی)

کارگاه آنلاین
بررسی مقابله ای متون (مقدماتی)

PROPOSAL
پروپوزال

توجه: آموزش

پروپوزال نویسی و پایان نامه نویسی

کارگاه آنلاین
پروپوزال نویسی و پایان نامه نویسی

توجه: آموزش

آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترند های جستجو

کارگاه آنلاین آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترند های جستجو